

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Türkiye

Karabağlar Kent Konseyi: Kamu-STK İş Birliğinde Bir İyi Uygulama Örneği

Vaka İncelemesi

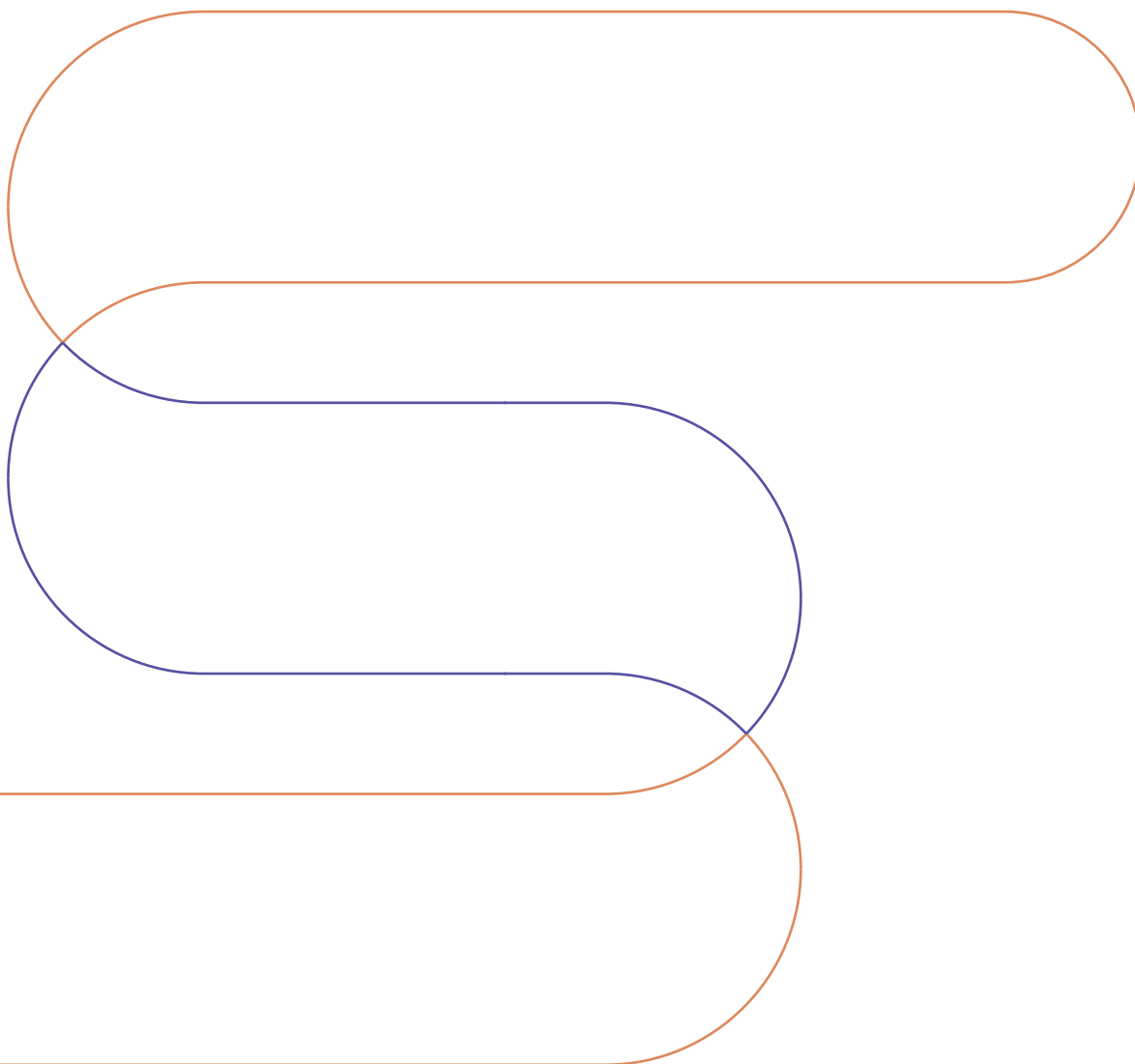
Aralık, 2024

Karabağlar Kent Konseyi:
Kamu-STK İş Birliğinde
Bir İyi Uygulama Örneği

Vaka İncelemesi

Aralık, 2024

Sivil toplum kuruluşlarının (STK) kamu politikalarına katılımı, demokrasinin en temel unsurlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Katılımın sağlanması, yalnızca demokratik meşruiyetin artırılmasıyla sınırlı kalmayıp, politika yapım süreçlerinin daha kapsayıcı, etkin ve toplumsal ihtiyaçlara duyarlı hale gelmesini de sağlamaktadır. Özellikle yerel yönetimler düzeyinde kent konseyleri gibi katılım mekanizmaları, yurttaşların ve sivil toplumun karar alma süreçlerine etkili bir şekilde dahil olmasını mümkün kılmaktadır.

Türkiye’de kent konseyleri, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesi çerçevesinde yasal zeminine kavuşturulmuş, belediyelerle sivil toplum arasında bir diyalog platformu işlevi gören yapılardır. Ancak bu konseylerin katılım mekanizmaları açısından nasıl işlediği, sivil toplumun politika süreçlerine ne ölçüde etkide bulunabildiği ve bu sürecin ne derece kurumsallaşabildiği önemli bir araştırma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Hazırladığımız vaka incelemesi, bu kapsamlı tartışmaya katkı sunması amacıyla Karabağlar Kent Konseyi’ni kamu-STK iş birliği açısından bir iyi uygulama örneği olarak ele almakta ve Konsey’in yerel düzeyde katılımı ne derece teşvik ettiğini analiz etmektedir.

İnceleme kapsamında, yerel basında yayımlanan haberler ile Kent Konseyi’nin ve Karabağlar Belediyesi’nin internet sitesindeki içeriklerin detaylı bir şekilde incelenmesinin yanında, son on yılda Karabağlar Kent Konseyi’nde aktif olarak görev almış beş kişiyle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcı grubu, Kent Konseyi başkanı, üyeleri ve gönüllüleri ile Belediye meclis üyeleri ve Belediye çalışanlarından oluşmaktadır. Bazı katılımcılar, hem Kent Konseyi içinde farklı roller üstlenmiş hem de Belediye bünyesinde çeşitli görevlerde bulunmuşlardır. Bunun yanı sıra, kamuya açık kaynakların dışında, görüşme yapılan kişilerin paylaştığı basın açıklamaları, genel kurul ve kongre tutanakları, önergeler, stratejik planlar, söyleşiler ile sosyal etkinlikler ve çalıştaylara ilişkin dokümanlar da kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiştir.

Bu vaka incelemesi, Kamu-STK ilişkilerine dair hazırladığımız iki yayından oluşan serinin ikincisidir. “Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2022-2023 Sivil Toplum Vizyon Belgesi ve Eylem Planı Kapsamında Kamu-STK İlişkileri” başlıklı ilk yayında, Vizyon Belgesi ve Eylem Planı’nın hazırlık, uygulama ve etki değerlendirme aşamalarına STK’ların nasıl ve ne derece dahil edildiği incelenmiştir.

Bu yayında aynı zamanda, örgütlenme özgürlüğü ve katılım hakkının güçlendirilmesine yönelik hukuki ve kurumsal çerçeve ele alınmış; katılım hakkında ilişkin uluslararası standartlar ve temel ilkeler değerlendirilmiş; uluslararası kuruluşlar tarafından geliştirilen rehberler, ilkeler ve tavsiyeler doğrultusunda katılım mekanizmaları analiz edilmiştir. Bunun yanı sıra, sivil katılım süreçlerinin demokratikleşmesi açısından kapsayıcılık, çoğulculuk, bağımsızlık, şeffaflık, hesap verebilirlik ve eşitlik gibi temel ilkelerin nasıl uygulanması gerektiği tartışılmıştır.

İlk yayında ayrıca, Türkiye’de kamu-STK iş birliğinin geliştirilmesine yönelik politika belgeleri ve yasal düzenlemeler değerlendirilmiş; kalkınma planlarında ve kamu strateji belgelerinde sivil toplumun karar alma mekanizmalarına katılımına dair belirlenen hedefler detaylandırılmıştır. STK’ların nasıl daha etkili bir şekilde karar alma süreçlerine dahil edilebileceği üzerinde durulmuş; bu sürecin daha kurumsal hale gelmesi için gerekli mevzuat çalışmaları ve yönetim modelleri tartışılmıştır.

İlk yayında ele alınan bu konulara dair ayrıntılı analiz ve katılım ilişkisi temel standartlar ile düzenlemeler için ilgili [belgeye](#) başvurabilirsiniz.

Kent Konseyleri Üzerine Genel Bir Tartışma

Kent konseyleri, katılımcı demokrasinin yerel düzeyde hayata geçirilmesine katkı sağlayan ve sivil toplumun yerel yönetimlerle ilişkisini kurumsal bir çerçevede şekillendiren önemli yapılar olarak görülmektedir. Yurttaşların yönetime doğrudan dahil olmasını sağlayan bu mekanizmalar, halkın

karar alma süreçlerine aktif katılımını teşvik ederek, demokratik temsilin ötesinde doğrudan müdahale alanları yaratmayı amaçlamaktadır.

Türkiye’de kent konseylerinin yasal alt yapısı, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesi ve Kent Konseyi Yönetmeliği çerçevesinde tanımlanmıştır. Ayrıca her kent konseyinin kendi çalışma usul ve esasları yönergeleri de mevcuttur. Yerel demokrasiyi güçlendirmek ve halkın yönetime doğrudan katılımını sağlamak amacıyla oluşturulan bu yapılar: belediyeler, meslek kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki kuruluşlar, sendikalar, siyasi partiler, akademik çevreler ve sivil toplum örgütlerinin bir araya gelerek yerel politika süreçlerine dahil olmasını hedeflemektedir. Ancak, Kent Konseyleri Yönetmeliği’nin 4/c maddesinde “...kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmaları” olarak tanımlansa da mevzuatta kent konseylerinin belediyelerin karar alma mekanizmalarına katılımına dair yapılandırılmış tek mekanizma, konseyin genel kurulunda kabul edilen önergelerin belediye başkanına sunulması ve başkanın bu önergeleri ilk belediye meclis toplantısında görüşmeye açmasından ibarettir. Belediye Kanunu’nun 76. maddesi, kent konseylerinde oluşturulan görüşlerin belediye meclisi gündemine alınmasını açıkça zorunlu kılmaktadır. Ancak, uygulamada bu zorunluluğun etkili biçimde işletilmediği ve kimi zaman belediye başkanının takdirine tabi hale geldiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda; kent konseylerinin karar süreçlerine katılımı gerçekten ne kadar sağladığı, belediye ile konsey arasındaki diyalogun yalnızca danışma niteliğinde olup olmadığı ve belediyeler karşısında ne kadar bağımsız hareket edebildiği gibi sorular, bu yapıların demokratik işlevselliği açısından önemli tartışmalara konu olmaktadır.

Katılımcı demokrasi, yurttaşların doğrudan karar alma süreçlerine dahil olduğu, kamu politikalarının toplumun geniş kesimlerinin katılımıyla şekillendiği bir model sunmaktadır. Geleneksel yönetim anlayışında devlet, doğrudan politika belirleyen ve uygulayan bir aktör olmaktan çok, çeşitli paydaşları bir araya getiren, süreci yönlendiren bir koordinatör olarak tanımlanır. Ancak bu model, devletin sosyal sorumluluklarını özel sektöre ve sivil topluma devretme riskini taşıdığı için eleştirilmektedir. Katılımcı demokrasi anlayışı ise, devletin sosyal sorumluluklarını saklı tutmakla birlikte, yurttaşların ve sivil toplum kuruluşlarının, danışılan taraflar olmaktan çıkıp, karar alma süreçlerinin asli unsurları haline gelmesini savunmaktadır. Kent konseyleri, bu bağlamda sadece bir danışma organı olarak değil, yurttaşların ve sivil toplum kuruluşlarının doğrudan politika yapım süreçlerine etki edebileceği bir mekanizma olarak ele alınmalıdır.

Kent konseyleri veya benzer yapılar dünya genelinde farklı modellerle uygulanmaktadır. Avrupa’da katılımcı demokrasiyi güçlendirmek amacıyla geliştirilmiş yerel yönetim mekanizmaları, Türkiye’deki kent konseyleriyle benzerlik göstermektedir. Örneğin, Fransa’daki Yerel Katılım Konseyleri, belediyeler bünyesinde oluşturulan ve yerel halkın yönetime katılımını sağlayan kurumsal mekanizmalardır¹. Ancak, Türkiye’deki kent konseylerinden farklı olarak, bazı yetkilere sahiptirler ve doğrudan karar süreçlerine dahil olabilirler. İngiltere’deki Toplum Meclisleri (Community Councils), mahalle ve ilçe düzeyinde faaliyet gösteren ve doğrudan belediyelerin karar alma süreçlerine katkıda bulunan yapılar olarak öne çıkmaktadır. Almanya’daki Belediye Danışma Kurulları, katılım mekanizmalarını destekleyen bir diğer modeldir. Ancak, bu kurullar belirli topluluklara yönelik özel politikalar geliştirmede daha fazla yetkiye sahiptir.²

1 Şinik, B. (2009). Türkiye’de Yerel Katılım: Fransa ile Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. Çağdaş Yerel Yönetimler, 18(3), 1-22.

2 Valmorbidia, A. (Ed.). (2014). Citizens’ participation at the local level in Europe and Neighbouring Countries. Peter Lang.

Türkiye’de kent konseyleriyle ilgili yapılan eleştirilerin başında, bu yapıların merkezi hükümetin ve yerel yönetimlerin etkisinde kalması ve STK’lar ile vatandaşlar açısından anlamlı bir katılım mekanizması haline gelememesi yer almaktadır. Türkiye’de STK’ların Gözünden Kent Konseyleri başlıklı çalışmada, STK’ların kent konseyleri hakkındaki algısı analiz edilmiştir. Çalışmada, kent konseylerinin belediyelerin bir organı gibi algılandığı, sivil toplumun bağımsız hareket etmesine yeterince olanak tanınmadığı ve çoğu zaman belediye yönetiminin etkisi altında kaldığı belirtilmektedir.³

Bir diğer eleştiri, kent konseylerinin temsil sorunuyla ilgilidir. Bu yapılara katılım genellikle belediyeler ve belirli STK’lar tarafından belirlenmekte ve geniş halk kesimlerinin katılımı sınırlı kalmaktadır. Özellikle belediye başkanlarının kent konseylerindeki etkisi ve konseyin bütçesinin belediye tarafından sağlanması, sürecin bağımsızlığını sorgulamaktadır. Belediyelerin kent konseylerini bir katılım mekanizması olarak kullanmak yerine, kendi politikalarını meşrulaştırmak için bir araç olarak görmesi, sürecin demokratik niteliğini zayıflatabilmektedir.

Kent konseyleri üzerine, yukarıda ana hatlarıyla ele aldığımız geniş bir literatür bulunmakla birlikte, bu çalışma konuyu kamu-STK iş birliği bağlamına odaklanarak Karabağlar Kent Konseyi örneği üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. İncelemenin amacı, kent konseyleriyle ilgili tüm tartışmaları kapsamak değil, bu mekanizmanın belirli bir bağlamda nasıl işlediğini gösteren sınırlı bir örnek sunmaktır.

Öte yandan, kent konseyleri yalnızca belediyelerle değil; valilik, kaymakamlık ve merkezi idareye bağlı diğer birimlerle de ilişki kurabilen yapılardır. Ayrıca büyükşehir belediyeleriyle ya da büyükşehir olmayan illerde il genel meclisleriyle de temas geliştirmeleri mümkündür. Ancak bu çalışmada söz konusu ilişkiler kapsam dışı bırakılmış, odak Karabağlar özelinde kent konseyinin belediyeyle kurduğu ilişki biçimlerine yöneltilmiştir.

Karabağlar Kent Konseyi’nin Yapısı ve İşleyişi

Karabağlar, İzmir’in nüfus bakımından en büyük ikinci ilçesi olup, yoğun göç alan ve sosyoekonomik eşitsizliklerin belirgin olduğu bir bölgedir. Bu nedenle, yerel yönetimle halk arasında köprü kuracak mekanizmaların oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Kent konseyleri, bu tür eşitsizliklerin giderilmesinde ve katılımcı mekanizmaların geliştirilmesinde kritik bir rol oynama potansiyeli taşımaktadır.

Karabağlar Kent Konseyi, 2010 yılında kurulmuş olup, 2015-2021 yılları arasında başkanlık yapmış olan Seniye Nazik Işık’ın girişimiyle sivil katılımın artırılması, kadın örgütlenmesinin güçlendirilmesi ve mahalle tabanlı katılım modellerinin geliştirilmesi gibi konularda önemli adımlar atmıştır. Bu süreçte, çalışma grupları, meclisler ve belediye ile doğrudan iş birliği mekanizmaları geliştirilmiş, kent konseyinin sadece temsili bir yapı olmaktan çıkıp, karar süreçlerine doğrudan katkı sağlayan bir yapı haline gelmesi hedeflenmiştir.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü’nde Karabağlar Kent Konseyi Kadın Meclisi tarafından düzenlenen yürüyüş, Kasım 2024

Karabağlar Kent Konseyi'nin kamu-STK iş birliğine yönelik temel işleyiş mekanizmaları şunlardır:

1. Meclisler: İlgili Yönetmeliğin öngördüğü Kadın ve Gençlik Meclislerine ilaveten, Engelli Meclisi, Emekli Meclisi, Muhtar Meclisi, STK Meclisi gibi çeşitli tematik meclisler oluşturulmuştur. Karabağlar Kent Konseyi Kadın Meclisi örneği incelendiğinde, kadınların yerel politika süreçlerine doğrudan müdahil olmasını sağlayan bir model geliştirildiği görülmektedir. Çok sayıda STK temsilcisi ve Karabağlar'da yaşayan yurttaşlardan oluşan Meclis, yaptığı ortak protokol çerçevesinde Kadının İnsan Hakları Derneği ve İzmir Kadın Dayanışma Derneği'nden üyelerinin toplumsal cinsiyete dair bilgisini genişletmek amacıyla eğitimler almaktadır. Meclis, kadın cinayetleri, kadına yönelik şiddet davalarıyla çocuk cinsel istismar ve tacizi davalarını takip etmekte, yani stratejik dava takibi yapmaktadır. Çalıştaylar ve sosyal etkinliklerle Karabağlar'da yaşayan kadınların bir araya gelerek gündem ve belediyeden beklentilerini birlikte tartışabilecekleri bir zemin sağlamaktadır. Kent Konseyi'nde, Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA.DER), Kadının İnsan Hakları Derneği, Türk Kadınlar Birliği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Eşit Yaşam Derneği, Kadın Yazarlar Derneği ve Tüketiciyi Koruma Derneği ve Kadın Kooperatifi gibi Karabağlar'da çalışma yürüten çok sayıda

STK'nın üye olarak veya sürekli diyalog ile temsil edildiği, bu bağlamda STK katılımının güçlü olduğu gözlemlenmiştir. Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin 2024'te seçilmiş olan başkanı Nurcan Pirgan Çakır, Kent Konseyi'nin yaptığı çalışmalarda sivil toplumdan mutlaka destek alması gerektiğini, STK'ların gücü ve birikimi olmadan herhangi bir kent konseyinin işlevini yerine getiremeyeceğini vurgulamış, bu nedenle yürüttükleri çalışmalarda ilgili STK'larla bağlantı kurduklarını ifade etmiştir (Nurcan Pirgan Çakır, 2024). Karabağlar Kent Konseyi Yürütme Kurulu Üyesi Funda Özdemir'in belirttiği gibi, Kadın Meclisi "Kahve Bahane" adlı mahalle toplantıları düzenleyerek, kadınların yerel yönetimlerle doğrudan temas kurmasını sağlamaktadır (Funda Özdemir, 2024). Nazik Işık ise "Çay Şeker Bizden Sohbet Hepimizden" ismiyle düzenledikleri, Belediye'nin sosyal yardım ve danışma hizmetleriyle ilgili yurttaşların bilgi sahibi olmasını ve hizmetlerden daha fazla yararlanabilmelerini amaçlayan benzer toplantılardan söz etmiştir. Kadın Meclisi'nin bir diğer önemli çalışması, Kadın Dostu Kentler girişimi çerçevesinde belediyeye sunulan öneriler olmuştur. Bu çalışmalar neticesinde öne çıkan, kadınların sosyal hizmetlere erişiminin artırılması, kreş olanaklarının genişletilmesi ve kadın istihdamını teşvik eden politikaların geliştirilmesi gibi öneriler, belediye politikalarına doğrudan etki etmiştir (Nazik Işık, 2024).

Kadın Meclisi Şiddetle Mücadele Çalışma Grubu kadına yönelik şiddete karşı stratejik dava takibi

Karaman'da yaşanan çocuklara istismarına karşı Karabağlar sokaklarında protesto, 2016

2. Çalışma Gruplarına Katılım: Ekolojik Denge ve Hayvan Hakları Çalışma Grubu, Semt Merkezi Çalışma Grubu, Temel Afet Bilinci Çalışma Grubu, Ruh Sağlığı Çalışma Grubu Bilişim ve Dijital İletişim Çalışma Grubu, Engelli Anneleri Çalışma Grubu, Parasız Bilimsel Laik Eğitim Çalışma Grubu, İklim Değişikliği Çalışma Grubu, Emekli Destek ve Dayanışma Çalışma Grubu gibi çeşitli çalışma grupları bulunmaktadır. Çalışma grupları, belediyede yaşayan yurttaşların talepleriyle şekillenmekte ve ihtiyaca göre ve öneriler doğrultusunda yenileri kurulabilmekte ve bazıları işlevini yitirebilmektedir. Örneğin Göçmenler Çalışma Grubu, LGBTİ+ Çalışma Grubu, Çocuk Hakları Çalışma Grubu, Hayat Yeniden Yardımlaşma Çalışma Grubu gibi bazı gruplar da bir dönem faaliyet göstermiş ama sonra varlıklarını sürdürmemiş bazı gruplardır. Semtlerin ihtiyaçlarını konuşmak üzere semtlerin sakinlerinden oluşan ölçek bazlı çalışma grupları da oluşturulabildiği paylaşılmıştır. Çalışma grupları odak alanlarında etkinlikler yürütmekte, sorunları tespit etmekte ve geliştirdikleri çözüm önerilerini Kent Konseyi'yle paylaşmaktadır.

3. Stratejik Planlama Süreçlerine Katılım:

Kent konseylerinin en önemli işlevlerinden biri, belediyelerin stratejik plan hazırlıkları sürecinde sivil toplumu sürece dahil etmesini sağlamaktır. Karabağlar Kent Konseyi, 2014-2019 Stratejik Planı'nın revize edilmesinde ve 2019-2023 Stratejik Planı'nın hazırlanmasında aktif rol oynamış ve STK'ların doğrudan politika önerileri sunmasını sağlamıştır. Bu süreçte sivil toplumla istişare için

bizzat Belediye Başkanı'nın da katıldığı toplantıları doğrudan Kent Konseyi düzenlemiş, dış paydaş olarak sivil toplumun görüşlerinin tartışmaya dahil edilmesini sağlamış ve bu sürecin yürütücüsü olmuştur (Alev Ağrı, 2024), (Nazik Işık, 2024). Bir başka üye ise Konsey'in stratejik plana paralel olarak yıllık bütçe hazırlıklarına da katkı sunduğunu ifade etmiştir. Konsey Yürütme Kurulu kararıyla, Konsey'in tüm Meclisleri ve Çalışma Gruplarına yıllık çalışma planı hazırlamaları çağrısı yapıldığı; hazırlanan bu planların en geç Ağustos ayı başında Belediye'ye teslim edildiği belirtilmiştir. Böylece Kent Konseyi yalnızca kendi bütçesini planlamakla kalmayıp, aynı zamanda Belediye'nin farklı birimlerinin stratejik planla uyumlu yıllık bütçe çalışmalarına da dahil olmuştur. Üye, bu uygulamanın sonuçlarını şu sözlerle özetlemektedir: "Her yıl, Kent Konseyi bünyesindeki Meclisler veya Çalışma Gruplarında temsil edilen STK'lardan kendi alanlarına ilişkin bir yıllık plan hazırlamalarını istedik. Bu planlar sayesinde biz de Konsey olarak, stratejik planla uyumlu şekilde belediyenin yıllık bütçesinde yer alabildik. Hatta belediyenin stratejik plan sonuç belgelerinde 'Kent Konseyi ile yapılan çalışmalar' başlığı altında bu katkılarımız açıkça yer aldı." Stratejik planlama ve bütçe sürecine STK'ların doğrudan katılımı, yerel yönetimlerin daha demokratik ve kapsayıcı kararlar almasını sağlamaktadır. Ancak, bu sürecin daha sistematik hale gelmesi için belediyelerin kent konseyleri ile kuralları önceden belirlenmiş bir katılım mekanizması oluşturması ve karar süreçlerini daha fazla şeffaflaştırması önem taşımaktadır.

4. Belediye ile Kurumsal Diyalog: Belediye ile STK'lar arasında doğrudan iletişim mekanizmaları kurulmuş, öneri ve taleplerin Belediye Meclisi'ne iletilmesi sağlanmıştır. Kent Konseyi'nin altı ayda bir düzenlediği seçimsiz genel kurullarda görüşülüp karara bağlanan önergeler, Belediye Başkanı'na sunulmakta ve Belediye Meclisi gündemine iletilmektedir. Fakat bu diyalogun daha sık aralıklarla kurulabilmesi için farklı girişimler de olmuştur. Örneğin Nazik Işık, üç ayda bir de olsa Belediye Meclis üyeleriyle bir araya gelmek gibi çalışmalar yaptıklarını, Belediye'nin ilgili birimleri ve Meclis'in Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu üyeleriyle, kadın istihdamının nasıl güçlendirilebileceği konusunda bir çalıştay düzenlediklerini aktarmıştır. Diğer yandan, Kent Konseyi, bütçeden sorumlu Belediye Başkan Yardımcısı'yla aylık iş ve harcama planını içeren bir şartname hazırlığının konuşulduğu aylık toplantılar gerçekleştirmektedir. Belediye Meclisi toplantıları halka açık olduğundan bu toplantıları da mutlaka Kent Konseyi Yürütme Kurulu'ndan ve Meclislerinden en az birer kişinin takip ettiği ifade edilmiştir. Engelli Meclisi ile Kadın-Erkek Eşitliği Meclisi, zaman zaman Belediye Meclisi'nin ilgili komisyonlarıyla bir araya gelerek yürütülen çalışmaları değerlendirmiş ve birlikte hayata geçirilebilecek projeler üzerinde çalışmıştır. Kent Konseyi, 2019 Yerel Seçimleri öncesinde 100'den fazla STK'yla birlikte STK'ların Belediye'den beklentileri üzerine bir çalışma yapmış ve çalışmanın sonuçlarını, STK'larla birlikte bir basın açıklaması düzenleyerek kamuoyuyla paylaşmıştır. Seçimlerin ardından Belediye Meclisi bünyesinde kurulan Uzlaşma Komisyonu, söz konusu basın açıklamasında yer alan dört başlık özelinde Kent Konseyi'ni dinlemek üzere bir oturum düzenlemiştir. Büyükşehir düzeyinde de Karabağlar Kent Konseyi, 2030 Ulaştırma Master Planı, 2019 Stratejik Planı ve Yerel Eşitlik Eylem Planları çalışmalarına dış paydaş olarak katılmış; ayrıca sadece lastik tekerlekli ulaşımın mevcut olduğu ilçede, kamu ulaşımına dair sorunların tespiti ve halkın görüşlerinin alınması amacıyla Büyükşehir Belediyesi'nin ilgili daireleriyle özel oturumlar gerçekleştirmiştir (Nazik Işık, 2024). Nurcan Pirgan Çakır, üyesi

olduğu Engelli Meclisi komisyonuna da Dirençli Kentler Komisyonu ve Çevresel Sürdürülebilirlik Komisyonu gibi diğer komisyonlara da hem Kent Konseyi temsilcilerinin hem de diğer STK'ların davet edilip görüşlerinin dinlendiğini ifade etmektedir (Nurcan Pirgan Çakır, 2024). Ancak STK'lar, komisyon üyelerinin talebi üzerine görüşleri alınmak istenirse davet edilmektedir. Bu alanda da katılıma dair bağlayıcı bir düzenleme olmadığı görülmektedir. Bu girişimlerin tarafların inisiyatifine bağlı olduğu, kurumsal diyalog mekanizmalarının güvence altına alınmamış olması eleştirilmiştir. Yapılandırılmış mekanizmaların bulunmayışı, kent konseyi veya belediye yönetimlerinin değişmesi durumunda, bu diyalogun da zayıflaması tehlikesini yaratmaktadır. Mevcut durumda, Belediye ile STK'lar arasında doğrudan iletişim kurulabilmekte, Kent Konseyi'nin görüşleri, öneri ve talepleri belediye meclisine iletilmektedir. Fakat yapılandırılmış ve kurallara bağlanmış bir diyalogun eksikliği hissedilmektedir.

Karabağlar Kent Konseyi'nde Katılım İlkeleri

Katılım mekanizmalarının uluslararası standartlar olarak kabul görmüş ilkelerinin Karabağlar Kent Konseyi'nde nasıl uygulandığını izlemek de katılımın etkinliğini anlamak için güçlü bir araç sunmaktadır.

Şeffaflık, yerel yönetişimde demokratik hesap verebilirliğin temel taşlarından biridir. Bir kent konseyinin şeffaf olması, yalnızca aldığı kararları açık bir şekilde ilan etmesiyle değil, aynı zamanda bu kararların oluşum sürecinde paydaşların nasıl dahil edildiğini göstermesiyle mümkündür. Karabağlar Kent Konseyi, bu konuda nispeten başarılı bir model sergileyerek hem toplantıların içeriğini hem de öneri süreçlerini kamuoyuna sunmaktadır. Ancak, bu sürecin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayacak dijital araçların yetersiz olduğu gözlemlenmiştir.

Örneğin, görüşmelerden birinde, Kadın Meclisi'nin önerilerinin Belediye gündemine taşınmasına rağmen geri bildirim mekanizmasının zayıf olduğu belirtilmiştir. Bu noktada, Kent Konseyi'nin alınan kararların hayata geçip geçmediğini takip eden bağımsız bir denetim mekanizması oluşturması önerilebilir. Ayrıca, Konsey'in aylık Yürütme Kurulu kararları için yaptığı gibi katılım süreçlerine dair toplantı tutanaklarının da panolara asılması ve çevrim içi platformlarda yayınlanması, Konsey'in karar alma süreçlerini şeffaflaştıracak önemli bir adım olacaktır.

Hesap verebilirlik, demokratik katılım mekanizmalarının sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Bir kent konseyinin hesap verebilir olması için yalnızca belediyeye rapor sunması değil, aynı zamanda sivil topluma yönelik açıklayıcı mekanizmalar oluşturması gerekmektedir. Karabağlar Kent Konseyi, Belediye Meclisi'ne sunduğu önerilerin takibini yapmaktadır; ancak STK'ların görüşlerinin ne

ölçüde dikkate alındığı hakkında bilgilendirecek ve süreci izlemelerini kolaylaştıracak geri bildirim mekanizmaları henüz tam anlamıyla kurumsallaşmamıştır.

Belediyeye sunulan önerilerin bazılarının Belediye Meclisi'ne indirilmediği, uygulanmadığı ya da uygulama sürecinde değiştirildiği gözlemlenmiştir. Bu tür sorunların çözümü için, Kent Konseyi tarafından seçimsiz Genel Kurullarda yapılan açıklamalarla yetinmek yerine, belirli aralıklarla kamuoyuna hesap verebilirlik raporları sunulmalı ve önerilerin ne ölçüde hayata geçirildiği düzenli olarak açıklanmalıdır.

Karabağlar Kent Konseyi'nin en başarılı olduğu alanlardan biri, çeşitli sosyal grupların temsil edilmesini sağlayan meclisler ve çalışma grupları aracılığıyla kapsayıcı bir model geliştirmesidir. Kadın Meclisi, Engelli Meclisi, Gençlik Meclisi gibi yapılar, demokratik katılımın genişletilmesi açısından önemli imkanlar sunmaktadır.

2024-2025 Dönemi KİHEP, KSEP, sosyal medya ve dijital bağımlılık eğitimleri katılım belgesi töreni

Uzundere’de 88 hektarlık alanın TOKİ’ye bedelsiz devredilmesine karşı protesto, 2019

Özellikle Kadın Meclisi’nin yürüttüğü çalışmalar, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir. Nazik Işık’ın aktardığına göre, Kadın Meclisi’nin önerileri arasında yer alan toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri ve kadın dostu kent uygulamaları, Belediye tarafından benimsenmiş ve çeşitli projelerde uygulanmıştır (Nazik Işık, 2024).

Ancak, Karabağlar gibi sosyoekonomik eşitsizliklerin yüksek olduğu bir ilçede, özellikle dezavantajlı grupların sürece daha fazla dahil edilmesi için mahalle bazlı toplantıların daha yaygın hale getirilmesi önemli bir adım olacaktır. Bu amaçla Mahalle Meclisleri çalışmaları yürütülmüş olmakla birlikte, bu çalışmaların beklenen başarı düzeyine ulaşamadığı ve Muhtarlar Meclisi’nin mahalle düzeyinde katılımı sağlamada yetersiz kaldığı, Nazik Işık’la yapılan görüşmede kendisi tarafından ifade edilmiştir.

Sonuç

Bu çalışma, Karabağlar Kent Konseyi’nin kamu-STK iş birliği açısından geliştirdiği modelin, Türkiye’deki kent konseylerinin işleyişine dair önemli bir çerçeve sunduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye’de kent konseyleri, yerel yönetimlerin sivil toplum kuruluşlarıyla kurumsal diyalog geliştirmesi açısından önemli bir araç, yerel yönetim ile sivil alan arasında bir köprü görevi görse de uygulamada bu yapıların etkinliği büyük ölçüde belediye yönetimlerinin tutumuna ve konseylerin kendi iç dinamiklerine bağlı olarak değişmektedir.

Konseyin geliştirdiği tematik meclisler ve çalışma grupları, sivil toplumun karar alma süreçlerine dahil olmasını kolaylaştıran bir yapı ortaya koymaktadır. Özellikle Kadın Meclisi, Engelli Meclisi ve Gençlik Meclisi gibi oluşumlar, temsilde eşitsizlik karşısında toplumsal temsiliyeti artırmaya yönelik olumlu örnekler sunmaktadır. Kadın meclisinin yerel yönetimlere toplumsal cinsiyet perspektifini kazandırmaya yönelik çabaları ve Kadın Dostu Kentler girişi çerçevesinde sunduğu politika önerileri, STK’ların yerel yönetim politikaları üzerindeki etkisini gözler önüne sermektedir. Ancak, bu başarı büyük ölçüde konseyin yönetim kadrosunun inisiyatifi, STK’ların örgütlü çabaları ve yerel yönetimin bu süreci benimseme derecesiyle doğrudan ilişkilidir.

Türkiye’de kent konseyleri genellikle danışma organları olarak değerlendirilmekte ve yerel yönetimler açısından karar alma süreçlerine doğrudan etkileri sınırlı kalmaktadır. Karabağlar Kent Konseyi’nde olduğu gibi, bazı konseyler yerel yönetimle güçlü iş birliği geliştirerek politika süreçlerinde daha fazla etki sahibi olabilmekteyken, diğer birçok kentte konseylerin sembolik yapılar olarak kaldığı görülmektedir. Bu durum, kent konseylerinin belediye yönetimleriyle ilişkilerinde kurumsal çerçevenin eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Bu mekanizmaların kurumsal hale gelmemesi ve yasal bağlayıcılık taşımaması, süreçlerin sürdürülebilirliği açısından da önemli bir risk oluşturmaktadır. Türkiye genelinde kent konseylerinin daha sistematik ve sürdürülebilir hale gelebilmesi için yasal çerçevenin güçlendirilmesi ve belediyelerin bu süreçlere daha fazla kurumsal bağlılık göstermesi gerekmektedir.

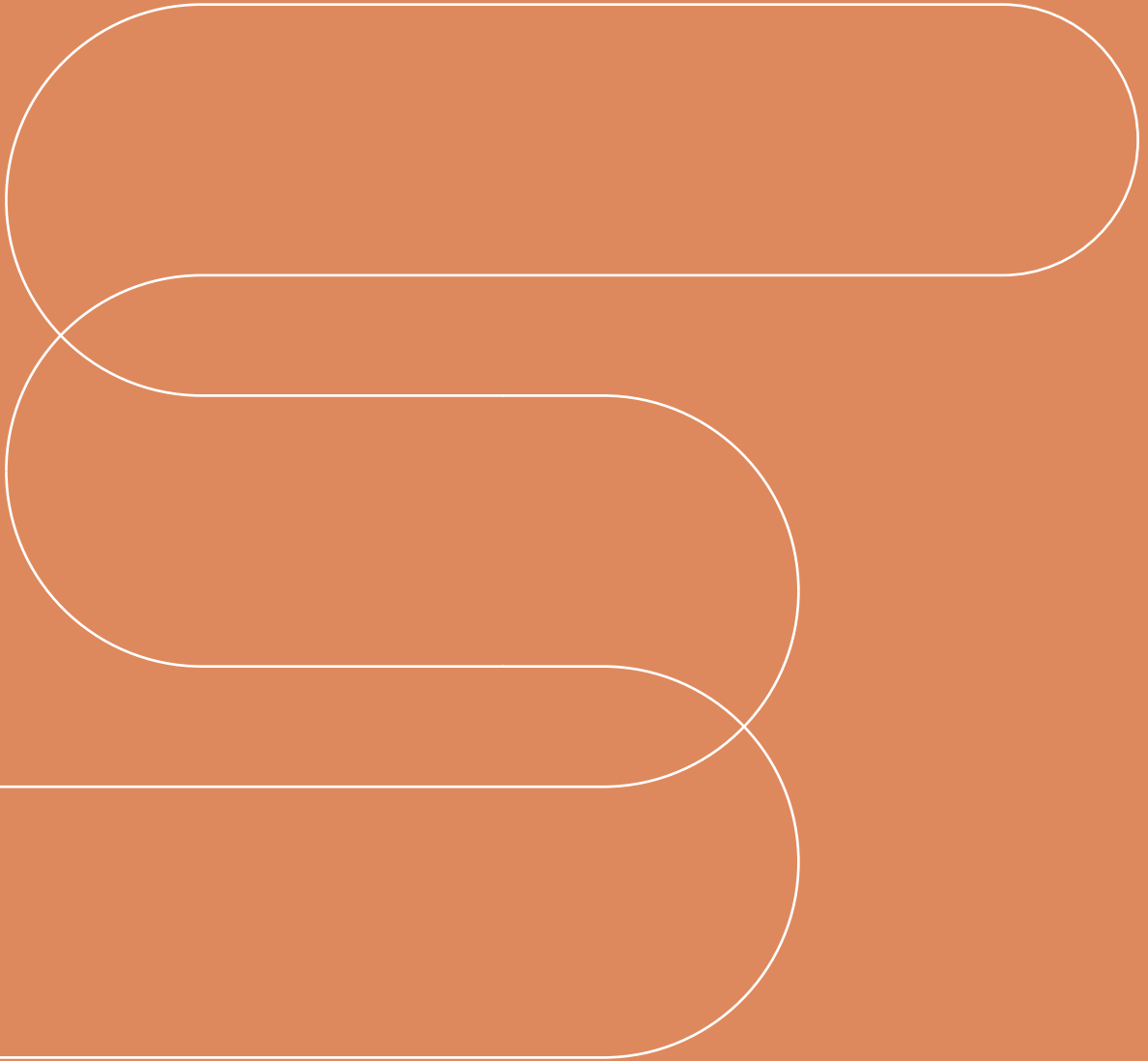
Sonuç olarak, kent konseyleri, katılımcı demokrasinin güçlendirilmesi açısından önemli araçlardan biri olmaya devam etmektedir. Ancak, konseylerin yalnızca sembolik yapılar olmaktan çıkması ve gerçek anlamda karar süreçlerine etki eden mekanizmalara dönüşebilmesi için hem hukuki hem de yönetsel reformlara ihtiyaç duyulmaktadır. Karabağlar Kent Konseyi örneği, bu tür yapıların nasıl daha etkili hale getirilebileceğine dair önemli bir çerçeve sunarken, aynı zamanda Türkiye’de kamu-STK iş birliği alanında atılması gereken adımları da gözler önüne sermektedir.

Türkiye’de Kent Konseyleri Bağlamında STK’ların Karar Alma Süreçlerine Katılımının Güçlendirilmesi İçin Gereklilikler

Çalışmanın sonuçları ışığında, kent konseylerinin işleyişini daha etkin ve demokratik hale getirebilmek için bazı yapısal değişikliklerin gerekliliği ortaya çıkmaktadır:

- » *Kent konseylerinin belediye meclisleri üzerindeki etkisi artırılmalıdır.* Belediye Kanunu’nun 76. maddesi, kent konseylerinde oluşturulan görüşlerin belediye meclisi gündemine alınmasını zorunlu kılmaktadır. Ancak, uygulamada bu zorunluluğun etkili biçimde işletilmediği ve kimi zaman belediye başkanının takdirine tabi hale geldiği gözlemlenmektedir. Konseylerin karar alma süreçlerindeki rolü daha belirgin hale getirilmelidir. Diğer yandan, genel kurulların yalnızca altı ayda bir toplanması da bu sürecin etkinliğini sınırlamakta; karar alınsa dahi meclise sunulabilen önerilerin sayısını ve sıklığını azaltmaktadır. Öte yandan, İzmir Kent Konseyi’nin çeşitli önerilerinin Büyükşehir Belediye Meclisi’nde kabul edilmiş olması veya Karabağlar Kent Konseyi tarafından kurulan kadın üretim kooperatifine Belediye’nin ortak olmasını öneren kararın 2024 yılında Meclis gündemine alınması gibi örnekler, konseylerin potansiyel etki alanını göstermektedir. Bu nedenle, karar alma mekanizmalarının işlerliğini artıracak düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.
- » *Katılım süreçleri şeffaf ve hesap verebilir hale getirilmelidir.* Karabağlar Kent Konseyi, toplantılarını ve aldığı kararları kamuoyuyla paylaşmakta; önergelerini ve taleplerini resmi yazılar yoluyla belediyeye ileterek süreci takip etmektedir. Ancak, sunulan önerilerin belediye tarafından nasıl değerlendirildiğine ilişkin yeterli bir geri bildirim mekanizması bulunmamaktadır. STK’ların ve yurttaşların önerilerinin yerel yönetim politikalarına ne ölçüde yansıdığını ortaya koyan yıllık izleme ve değerlendirme raporları hazırlanmalı ve bu süreç şeffaf biçimde yürütülmelidir.

- » *Kent konseylerine katılım mekanizmaları daha kapsayıcı hale getirilmelidir.* Örgütlü yapılardan veya örgütlenme kapasitesi yüksek yurttaşlardan oluşan meclislerin politika geliştirme süreçlerine dahil oldukları görülmektedir. Ancak, diğer toplumsal kesimlerin ve bireysel yurttaşların katılım süreçlerine erişimi sınırlı kalmaktadır. Belediyeler, konsey toplantılarının daha fazla yurttaşın katılımına açılmasını sağlamak ve karar alma süreçlerini genişletmek için dijital platformlar ve katılım araçlarını daha etkin kullanmalıdır.
- » *Uluslararası iyi uygulamalar dikkate alınmalıdır.* Avrupa’da yerel katılım mekanizmaları, Türkiye’deki kent konseylerine kıyasla daha kurumsal ve yetkilendirilmiş bir yapıya sahiptir. Fransa’daki yerel katılım konseyleri ve İngiltere’deki toplum meclisleri gibi modeller, belediyelerin karar alma süreçlerine doğrudan etki edebilmektedir. Türkiye’de de kent konseylerinin sadece danışma organı olarak değil, karar alma süreçlerinde daha etkin ve yetkilendirilmiş yapılar olarak konumlandırılması gerekmektedir.

Bu yayın Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. İeriği yalnızca TÜSEV'in sorumluluğundadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.